EELNÕU
13.11.2026

Kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo seaduse ning teiste seaduste muutmise seadus

§ 1. Kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo seaduse muutmine

Kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seaduse pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„Kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja impordi seadus“;

2) paragrahvi 1 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Käesoleva seadusega sätestatakse kultuuriväärtuse väljaveo ning ekspordi ja impordi korraldus ulatuses, mis ei ole reguleeritud nõukogu määrusega (EÜ) nr 116/2009 kultuuriväärtuste ekspordi kohta (ELT L 39, 10.02.2009, lk 1–7) (edaspidi *nõukogu määrus 116/2009/EÜ*) ega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2019/880, mis käsitleb kultuuriväärtuste sissetoomist ja importi (ELT L 151, 07.06.2019, lk 1–14) (edaspidi *Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 2019/880/EL*), ning riikliku järelevalve tegemine ja vastutus kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi või impordi nõuete rikkumise eest.“;

3) paragrahvi 1 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

4) paragrahvi 1 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3) Käesolevat seadust ei kohaldata käesoleva seaduse §-s 2 nimetatud Eesti kultuuriväärtuseks olevale teosele, mida viib Eestist välja või ekspordib selle autor.“;

5) paragrahvi 1 lõige 3^1 tunnistatakse kehtetuks;

6) paragrahvi 1 täiendatakse lõikega 3^2 järgmises sõnastuses:
„(3^2) Kultuuriväärtus käesoleva seaduse tähenduses on:
1) nõukogu määruses 116/2009/EÜ nimetatud kultuuriväärtus;
2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses 2019/880/EL nimetatud kultuuriväärtus;
3) käesoleva seaduse §-s 2 nimetatud Eesti kultuuriväärtus.“;

7) seadust täiendatakse §-ga 1^1 järgmises sõnastuses:
„**§ 1^1. Pädev asutus**

Nõukogu määruse 116/2009/EÜ artikli 2 lõikes 2 nimetatud pädev asutus ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 2019/880/EL artikli 2 punktis 5 nimetatud pädev asutus on Muinsuskaitseamet.“;

8) paragrahvi 2 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„**§ 2. Eesti kultuuriväärtus**“;

9) paragrahvi 2 lõike 1 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Käesoleva seaduse mõistes käsitletakse Eesti kultuuriväärtusena järgmisi ajaloolise, arheoloogilise, etnograafilise, kunstilise, teadusliku või muu kultuurilise väärtusega asju:“;

10) paragrahvi 2 lõiget 2 täiendatakse enne sõna „kultuuriväärtus“ sõnaga „Eesti“;

11) paragrahvi 2 lõiget 3 täiendatakse enne sõna „kultuuriväärtuste“ sõnaga „Eesti“;

12) paragrahvi 3 pealkirja ning lõikeid 1 ja 2 täiendatakse enne sõna „kultuuriväärtus“ sõnaga „Eesti“;

13) paragrahvi 3 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

14) paragrahvi 3 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(4) Kui Eestist soovitakse eksportida kultuuriväärtust, mis vastab nii käesoleva seaduse §-s 2 kui ka nõukogu määruses 116/2009/EÜ sätestatud tingimustele, taotletakse nimetatud määruse alusel väljastatavat ekspordiluba.“;

15) paragrahvi 4 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Isik võib Eesti kultuuriväärtuse Eestist välja viia või eksportida Muinsuskaitseameti väljastatud loa alusel (edaspidi *väljaveoluba*).“;

16) paragrahvi 4 lõiget 5 täiendatakse enne sõna „kultuuriväärtuse“ sõnaga „Eesti“;

17) paragrahvi 5 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„**§ 5. Kultuuriväärtuse reeksport**“;

18) paragrahvi 5 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks;

19) paragrahvi 5 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(2) Kultuuriväärtuse reekspordil Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 (millega kehtestatakse tolliseadustik) (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1–101) mõistes ei pea kultuuriväärtuse väljavedajal olema väljaveoluba, kui ta tõendab tolliametnikule, et on kultuuriväärtuse ajutiselt Eestisse sisse toonud väljastpoolt Euroopa Liidu tolliterritooriumi asuvast riigist.“;

20) seaduse 1. peatükki täiendatakse §-ga 5^1 järgmises sõnastuses:
„**§ 5^1. Kultuuriväärtuse import**
Kultuuriväärtuse import käesoleva seaduse tähenduses hõlmab kultuuriväärtuse Eestisse sissetoomist ja importi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 2019/880/EL tähenduses.“;

21) seaduse 2. peatüki pealkirja täiendatakse pärast tekstiosa „VÄLJAVEOLOA“ tekstiosaga „JA EKSPORDILOA“;

22) paragrahvi 6 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„**§ 6. Väljaveoloa ja ekspordiloa taotlemine ning riigilõivu tasumine**“;

23) paragrahvi 6 lõike 1 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„Väljaveoloa või nõukogu määruse 116/2009/EÜ kohase ekspordiloa (edaspidi *ekspordiluba*) taotlemisel esitatakse Muinsuskaitseametile järgmised dokumendid:“;

24) paragrahvi 6 lõike 1 punktis 1 asendatakse sõna „avaldus“ sõnaga „taotlus“;

25) paragrahvi 6 lõike 2 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Väljaveoloa või ekspordiloa taotluse läbivaatamise eest, samuti väljaveoloa või ekspordiloa andmise või sellest keeldumise eest käesoleva seaduse § 16 lõikes 4 ja § 17 lõikes 3 sätestatud juhul tasutakse riigilõiv riigilõivuseaduses sätestatud määra järgi.“;

26) paragrahvi 7 lõiget 1 täiendatakse pärast sõna „väljaveoluba“ sõnadega „või ekspordiluba“;

27) paragrahvi 7 lõike 6 esimest ja teist lauset ning § 8 lõike 1 esimest lauset täiendatakse pärast sõna „väljaveoloa“ sõnadega „või ekspordiloa“;

28) paragrahvi 8 lõike 1 teises lauses asendatakse sõna „väljaveoloa“ sõnaga „loa“;

29) paragrahvi 8 lõike 2 sissejuhatavat lauseosa ja lõike 3 sissejuhatavat lauseosa täiendatakse pärast sõna „väljaveoloa“ sõnadega „või ekspordiloa“;

30) paragrahvi 8 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(4) Väljaveoluba väljastatakse kahes eksemplaris, millest üks jääb Muinsuskaitseametile ja teine väljastatakse väljaveoloa taotlejale.“;

31) paragrahv 10 tunnistatakse kehtetuks;

32) paragrahvi 12 lõiked 1 ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Kui isik on esitanud Muinsuskaitseametile väljaveoloa või ekspordiloa taotluse ja ekspertiisi tulemusena tehakse kindlaks, et asi ei ole kultuuriväärtus käesoleva seaduse tähenduses, võib Muinsuskaitseamet väljastada taotlejale asja väljaveo või ekspordi lihtsustamiseks asjakohase teatise.
(2) Teatisele lisatakse asja foto ja teatis kinnitatakse Muinsuskaitseameti pitseriga.“;

33) paragrahvi 13 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Muinsuskaitseamet peab arvestust väljaantud väljaveolubade, ekspordilubade, väljaveoloa ja ekspordiloa saajate ning väljaveoloa või ekspordiloa alusel Eestist väljaviidud või eksporditud kultuuriväärtuste kohta.“;

34) seaduse 2. peatükki täiendatakse §-ga 14^1 järgmises sõnastuses:
„**§ 14^1. Prioriteetse kultuuriväärtuse väljaveoloa menetluse erisused**

(1) Käesolevas peatükis sätestatut ei kohaldata riigi kaitsetegevuse kava alusel prioriteetsete kultuuriväärtuste nimekirja kantud Eesti kultuuriväärtuse väljaveoloa taotlemisele ja menetlemisele, kui eriolukorra, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra väljakuulutamise korral on ohus kultuuriväärtuse säilimine.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kultuuriväärtuse väljaveoloa taotluse esitab Kultuuriministeerium.

(3) Muinsuskaitseamet annab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kultuuriväärtuse väljaveoloa eriolukorra, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra väljakuulutamisel.“;

35) seaduse 3. peatüki pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3. peatükk
TOLLIFORMAALSUSED JA KULTUURIVÄÄRTUSE SUUNAMINE EKSPERTIISI“;

36) paragrahvi 15 pealkirja täiendatakse pärast sõna „ekspordi“ sõnadega „ja impordi“;

37) paragrahvi 15 lõiget 1 täiendatakse pärast sõna „eksportida“ sõnadega „ja importida“;

38) paragrahvi 15 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(2) Eesti kultuuriväärtuse eksportimisel esitab kultuuriväärtuse valdaja tollile väljaveoloa, mille tolliametnik märgistab tolliformaalsuste teostamise käigus. Väljaveoluba säilitatakse tollialastes õigusaktides sätestatud tähtajani. Reisija võib teostada tolliformaalsused eksporditolliasutuses või selles piiritolliasutuses, mille kaudu ta kultuuriväärtuse välja viib.“;

39) paragrahvi 16 lõiget 1 täiendatakse pärast sõna „väljaveoloale“ tekstiosaga „, ekspordiloale või kultuuriväärtuse importimiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 2019/880/EL kohaselt nõutavale dokumendile“;

40) paragrahvi 16 lõikes 2 asendatakse sõnad „saatedokumentides või väljaveoloal“ tekstiosaga „käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud dokumentides“;

41) paragrahvi 16 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(4) Kui ekspertiisi tulemusena tehakse kindlaks, et saatedokumentides, väljaveoloal või ekspordiloal märgitud andmed ei vasta tollile esitatud kultuuriväärtusele, väljastatakse isikule väljaveoluba või ekspordiluba või keeldutakse sellest käesoleva seaduse §-s 8 sätestatud alustel.“;

42) paragrahvi 17 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„**§ 17. Asja suunamine ekspertiisi dokumendi puudumise korral**“;

43) paragrahvi 17 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Kui isikul puudub väljaveoluba, ekspordiluba või kultuuriväärtuse importimiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 2019/880/EL kohaselt nõutav dokument ning tollil tekib kahtlus, et väljaveetav, eksporditav või imporditav asi võib olla kultuuriväärtus, on tollil õigus nimetatud asi kinni pidada ning suunata see Muinsuskaitseameti ekspertiisi.“;

44) paragrahvi 17 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(3) Kui ekspertiisi tulemusena tehakse kindlaks, et väljaveetav või eksporditav asi on kultuuriväärtus, väljastatakse isikule väljaveoluba või ekspordiluba või keeldutakse sellest käesoleva seaduse §-s 8 sätestatud alustel.“;

45) paragrahvi 18 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„Riiklikku järelevalvet käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide ning Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud kultuuriväärtuse väljaveo, ekspordi ja impordi nõuete täitmise üle tehakse järgmiselt:
1) Muinsuskaitseamet hindab, kas väljaveetav, eksporditav või imporditav asi on kultuuriväärtus, teeb järelevalvet kultuuriväärtuse Eestisse tagasitoomise ja tagasitoomisest teavitamise kohustuse täitmise üle ning teeb kultuuriväärtuse ekspertiisi vastavalt käesoleva seaduse §-des 16 ja 17 sätestatule;
2) Maksu- ja Tolliamet kontrollib kultuuriväärtuse väljaveol ning ekspordil ja impordil kultuuriväärtuse kohta väljastatud lubade olemasolu ja vastavust kultuuriväärtusele.“;

46) paragrahvi 20 lõikes 2 asendatakse arv „3200“ arvuga „400 000“;

47) paragrahvi 21 lõikes 2 asendatakse arv „640“ arvuga „100 000“;

48) seadust täiendatakse §-ga 22^1 järgmises sõnastuses:
„§ 22^1. Kultuuriväärtuse ebaseaduslik väljavedu, eksport ja import

(1) Kultuuriväärtuse ebaseadusliku väljaveo, ekspordi või impordi eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot.

(3) Kohtuväline menetleja või kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud väärteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud kultuuriväärtuse konfiskeerimist vastavalt karistusseadustiku §-le 83.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud väärteo katse on karistatav.“;

49) paragrahvi 23 tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:
„(2) Käesoleva seaduse §-s 22^1 sätestatud väärtegude kohtuväline menetleja on Maksu- ja Tolliamet.“.

§ 2. Karistusseadustiku muutmine

Karistusseadustiku 21. peatüki 4. jagu täiendatakse §-ga 393^1 järgmises sõnastuses:
„§ 393^1. Kultuuriväärtuse suures ulatuses ebaseaduslik väljavedu, eksport ja import

(1) Kultuuriväärtuse suures ulatuses ebaseadusliku väljaveo, ekspordi või impordi eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni neljaaastase vangistusega.

(2) Sama teo eest:
1) ametiisiku poolt oma ametiseisundit ära kasutades või
2) grupi poolt – karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.

(4) Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud süüteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud kultuuriväärtuse konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83 sätestatule.

(5) Kohus võib kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud kuriteo eest kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist vastavalt käesoleva seadustiku §-s 83^2 sätestatule.“.

§ 3. Muinsuskaitseseaduse muutmine

Muinsuskaitseseaduse § 71 lõike 12 punktist 1 jäetakse välja sõna „pidevalt“.

§ 4. Muuseumiseaduse muutmine

Muuseumiseaduse § 1 lõikes 5 asendatakse sõnad „kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo seadust“ sõnadega „kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja impordi seadust“.

§ 5. Relvaseaduse muutmine

Relvaseaduse § 18 lõikes 9, § 59 lõikes 3 ja §-s 62^{12} asendatakse sõnad „kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo seadus“ sõnadega „kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja impordi seadus“ vastavas käändes.

§ 6. Riigilõivuseaduse muutmine

Riigilõivuseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 50 pealkirjas ja seaduse 7. peatüki 1. jao 2. jaotise pealkirjas asendatakse sõnad „kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo seaduse“ sõnadega „kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja impordi seaduse“;

2) paragrahvi 50 täiendatakse lõikega 1^1 järgmises sõnastuses:
„(1^1) Riigilõivu ei võeta kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja impordi seaduse §-s 14^1 sätestatud juhul kultuuriväärtuse väljaveoloa taotluse läbivaatamise eest.“;

3) paragrahvi 144 tekst sõnastatakse järgmiselt:
„Kultuuriväärtuse väljaveoloa ja ekspordiloa taotluse läbivaatamise eest, samuti väljaveoloa või ekspordiloa andmise või sellest keeldumise eest kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja impordi seaduse § 16 lõikes 4 ja § 17 lõikes 3 sätestatud alusel tasutakse riigilõivu 20 eurot kultuuriväärtuse kohta, kuid kokku mitte rohkem kui 200 eurot.“.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, ... 2026

Algatab Vabariigi Valitsus

(allkirjastatud digitaalselt)